

Uspeh Slovkov in Rusinov v Monakovem

Nemčija je obljubila intervenirati v Budimpešti v prilog Slovaške in Rusinske — Tudi v Rimu pravijo, da Madžarska nima pravice do Rusinske — Neuspela Beckova misija — Sidorjeve izjave v Varšavi — Madžari dalje odklanjajo?

PRAGA, 21. oktobra. Rezultati vseh akcij in intervencij zadnjih dni glede usode Slovaške in Rusinske še niso znani, vendar se potrjuje na poučenem mestu, da bodo odločilni sklepi, ki so bili storjeni v Monakovem ob priliki tamkajšnjega obiska zastopnikov slovaške in rusinske vlade. Informacije, ki so jih prinesli dr. Tiso, dr. Turčanský in dr. Bačinskij v Prago, zagotavljajo, da je Nemčija prevzela nalogo, uplivati na Budimpešto, da se zadovolji z odstojitvijo samo pretežno madžarskega ozemlja. Nemška intervencija v Budimpešti se je že izvršila po diplomatski poti, zato se tu pričakuje, da se bodo direktna pogajanja med ČSR in Madžarsko obnovila najkasneje prihodnji teden. Kljub temu je pa treba s pazljivostjo zasledovati akcijo Madžarske in Poljske glede Rusinske. Zdi se, da bi Poljska razen tega, da se bori za svoje interese proti svobodi Rusinov, rada potegnila iz zagate tudi Imrédyjevo vladno, ki se boji viharja ekstremnih madžarskih elementov, ako ne bi doseglja niti priključitve Rusinske. V tej stiski ponuja Imrédyjeva vlada Rusinom v sklopu Madžarske enak avtonomni položaj kakor v ČSR, Romuniji pa priznanje transilvanskih mej in nenapadalni pakt. Vendar se zdi, da je ta manever že vnaprej obsojen v neuspeh.

SPORAZUM V MONAKOVEM.

PRAGA, 21. oktobra. Spor med ČSR in Madžarsko stoji, kakor se iz diplomatike vira izve, pred fazo likvidacije. Sklicevanje nove konference štirih velesil postaja s tem nepotrebno. Največ zaslug, kakor se zdi, bo za mirno rešitev imela Nemčija. Slovaško-rusinska delegacija, ki je obiskala Monakovo in zelo dolgo razpravljala zlasti z nemškim zunanjim ministrom von Ribbentropom, se je vrnila včeraj v Bratislavo, odnosno Užhorod. V imenu delegacije je priletel direktno v Prago samo rusinski minister Bačinskij, da obvesti osrednjo vladno o uspehih intervencije pri Hitlerju. Po izjavi, ki jo je Bačinskij dal novinarjem, so se delegati vrnili iz Monakova zadovoljni s svojim uspehom. V načelu je bil dosežen sporazum v vseh spornih vprašanjih.

SLOVAŠKE KONCESIJE.

PRAGA, 21. oktobra. Posrečilo se je izvedeti, da so se Slovaki odločili za velike koncesije Madžarom, samo da se spor mirno in čimprej reši. Podrobnosti sporazuma v Monakovem, ki ga bo morala Madžarska nedvomno sprejeti, še niso znane. Vendar je gotovo, da bo Slovaška odstopila Madžarski ves žitni otok do Lučenca, kakor tudi nekatere druge kraje vzdolž vse meje. Nerešen pa je še vedno spor zaradi Košic, katere bodo Slovaki najbrže morali žrtvovati, čeprav je njihova okolica slovaška. Izključeno tudi ni, da bo na nekaterih manjših področjih potreben plebiscit. Stališče Madžarske do monakovskega sporazuma še ni znano, a splošno se sodi, da se volji Nemčije ne bo mogla upreti in da se bodo pogajanja že prihodnji teden obnovila. Z radovednostjo se tu pričakuje tudi reakcija, ki jo bo povzročil sporazum v Monakovem na Poljskem, zlasti kaj bo storil Beck po tem neuspehu.

SIDORJEVE IZJAVE V VARŠAVI.

VARŠAVA, 21. oktobra. Predsednik Slovaškega narodnega sveta in glavni urednik »Slovaka« dr. Sidor je izjavil novinarjem, da je zadovoljen z razgovorom, ki ga je imel včeraj z namestnikom poljskega zunanjega ministra, grofom Szembekom. Tekom današnjega dne bo dr. Sidor konfiriral tudi z Beckom. Dr. Sidor je izjavil dalje, da si želi Slovaška izboljšanje odnosov s Poljsko. Madžarska po narodnostnem načelu ne more zahtevati od Slovaške več kot tri okraje. Košički kraj razen mesta je popolnoma slovaški in Košice pomenijo za Slovaško isto kakor Vilna za Poljsko. Spor z Madžari bi se najlepše rešil, ako bi se v vseh spornih okrajih izvedel plebiscit. O Rusinski je dejal, naj svojo usodo odloči sama.

ITALIJANSKO MNENJE.

RIM, 21. oktobra. Beckovo akcijo v Romuniji in drugod tolmačijo tu tako, da bi Beck z njo rad olajšal položaj Madžarske, ki svojih zahtev po Rusinskem ne more opravičiti z narodnostnimi razlogi. Načelo samoodločbe, ki je dobilo na Rusinskem izraz v ustanovitvi avtonomne vlade, onemogoča Madžarski, da bi še dalje vztrajala pri svojih zahtevah po aneksiji tega ozemlja. Zato se skuša sedaj z intervencijo Poljske dati vprašanju Rusinskega čisto nov značaj. Poljska se zavzema v sporazumu z Madžarsko za to, da bi Rusinska sicer ohranila avtonomijo, toda ne v sklopu ČSR, ampak v zvezi z Madžarsko. Rusinska bi dobila nekako enak položaj, kakor ga je nekoč imela Hrvatska. Toda temu se ne upirajo

samo Rusini sami, ampak tudi v Nemčiji in predvsem v Romuniji.

MADŽARI SI LAŽEJO.

BUDIMPEŠTA, 21. oktobra. Tukajšnji listi poročajo iz Varšave, da je bil Beck v Romuniji presrečno sprejet in da je Romunija pristala na to, da se vprašanje Rusinskega reši na podlagi samoodločbe. Ta vest se v Budimpešti tolmači kot pristane Romunije na madžarsko-poljske zahteve in jo listi v tem smislu tudi komentirajo, a iz nje izhaja nedvomno, da je Romunija Beckov predlog odklonila. Kajti načelo samoodločbe pomeni, da Madžarska Rusinske ne more dobiti.

MADŽARI ZOPET ODKLONILI?

BUDIMPEŠTA, 21. okt. Reuter: Praga je poslala nove predloge madžarski vlad. Po nekaterih vesteh bi se dalo sklepati, da so ti predlogi Madžarom že bolj všeč, zadovoljni pa še niso. Agencija Exchange pa ve povedati, da je Madžarska vlada zavrnila tudi že te nove predloge. Stališče britanske vlade je znano: Slovaška in Madžarska naj se razdelita po narodnostnih kriterijih in ne po političnih, strateških, zgodovinskih ali geografskih.

RUSINI ZA ČSR.

UZHOROD, 21. oktobra. Tu odločno odklanjajo vsa snubljenja s strani Budimpešte in ne verujejo obljubam o avtonomiji. Rusini so prepričani, da je zdrav razvoj Rusinske mogoč samo v samostojnosti v zvezi s ČSR.

NA RUSINSKEM MIR.

PRAGA, 21. oktobra. ČTK poroča: Vest, ki jih je razširila tujina o velikih nemirih v Podkarpatski Rusiji, ne odgovarjajo resnici. Češkoslovaške čete s pomočjo pokrajinske vlade popolnoma obvladajo položaj ter vlada v pokrajini poln red in mir.

Nova pota Češkoslovaške

ČEŠKOSLOVAŠKA VLADA ODPOVEDALA POGODBO S SOVJETSKO RUSIJO. PRED ODPOVEDJO POGODBE S FRANCIJO. PROTIŽIDOVSKO GIBANJE NARAŠČA. V NEMČIJI SO ZADOVOLJNI.

PRAGA, 21. oktobra. Češkoslovaška vlada je včeraj uradno sporočila sovjetski vlad v Moskvi odpoved dosedanje obrambne pogodbe s sovjetsko Rusijo. Odpoved je utemeljena s spremembo položaja, ki jo silijo da preorientira vso svojo dosedanje zunanjo politiko in se nevtiralizira. Zatrjuje se, da bo z enako motivacijo odpovedana te dni tudi pogodba s Francijo. Istočasno, ko je češkoslovaški poslanik v Moskvi izročil sovjetskemu namestniku zunanjega ministra Potemkinu noto o odpovedi pogodbe, je praška vlada izdala odlok, s katerim se razpušča komunistična stranka na Češkem in Moravskem; obenem le prepovedala nadaljnje izdajanje vseh komunističnih časnikov, časopisov, brošur in ostalih tiskovin ter vso komunistično propagando. Ker je slovaška vlada v Bratislavi in za njo rusinska v Užhorodu že prej izdala enake odredbe, je sedaj komunistično gibanje prepovedano na vsem ozemlju zvezne republike.

PRAGA, 21. oktobra. Propaganda Židov za madžarske težnje na Madžarskem, kakor tudi na Slovaškem in Rusinskem, je povzročila pri Slovaki in Rusinih nerazpoloženje proti Židom, ki se vedno bolj širi. V nekaterih krajih na

Slovaškem in Rusinskem so nastali izgre di proti Židom. Več Židov je že pobegnilo čez meje. Pričujejo se, da bosta vladi v Bratislavi in Užhorodu pripravili protižidovski zakon. Kotemtakem bodo morali zapustiti ozemlje Slovaške in Rusinske vsi Židje, ki so se tja priselili po I. 1928. Teh Židov tudi Čehi ne bodo sprejeli. Vpliv ostalih Židov bo močno omejen. Izločeni bodo iz javnega delovanja, zlasti iz državnih služb. Predvsem bodo reducirani na število, ki bo ustrezalo njihovemu številčnemu razmerju do skupnega razmerja prebivalstva.

PRAGA, 21. okt. Reuter: Protižidovski kurz je postal v vsej Češki jako močan. Na vratih neke praške restavracije visi napis: »Židovski gostje niso zaželeni!« Desničarski listi zahtevajo, da se izženejo vsi Židi, ki so prišli po letu 1918. na Češko, za židovske begunce iz sudetskih krajev pa naj se ustanovi na Moravskem koncentracijsko taborišče, kjer naj se zadrže, dokler ne bo njihova usoda drugače določena.

BERLIN, 21. oktobra. Nemški listi objavljajo z zadovoljstvom vest o odpovedi češkoslovaško-sovjetskega pakta in pripravljajo se ukrepe proti Židom

Zapiski

Pogledi Nemčije v Bližnji Orient

Družba »Demag« iz Duisburga in Krupp iz Essena sta dobila naročilo za postavitev železolivarne v Perziji. To naročilo, ki sega v višino 30 milijonov mark, bi prvotno morali dobiti Angleži. »Nemški polkovnik Lawrence« — častnik nemške vojske, ki je med svetovno vojno kot odposlanec centralnih sil v Perziji in Afganistanu toliko škodoval angleškim interesom, da si je pridobil gornji naslov — pa je dobil nove naloge v območju med Turčijo in angleško Indijo.

Kako bi radi razdelili Sredozemlje

Po vesteh iz Rima poroča Geneviève Tabouis v »l'Œuvre«, da hoče Italija za vsako ceno zadržati Majorko v Balearih, Nemčija pa naj dobi pomorsko oporišče in gospodarske ugodnosti v španskem Maroku. Po utrditvi Dodekaneza in Pantellerie bo Italija zahtevala pomorska oporišča v Turčiji in Grčiji. Nato pa pride na vrsto francoska Severna Afrika.

Letalski boji v Španiji

Prejšnji teden je bila bilanca letalskih bojev naslednja: 20 nacionalistov in 2 republikanov. Med »nacionalističnimi« letali je bilo 11 lovskih Fiatov, 6 lovcev Messerschmitt, 1 lovec Heinkel in 2 težka bombnika Savoia. Letalca iz enega republikanskega letala sta se rešila.

Strah pred vojno in njenimi posledicami

Strah pred vojno samo je doslej prav tako velik kakor strah pred njenimi posledicami. Položaj pa se vedno izkristalizira in možno je še vedno misliti, da ne bo zlepa prišlo do neizogibnega konflikt. (»Herald Tribune«.)

O hrvatskih strujah

I. Vrščaj piše, govorec v »Sodobnosti« o obrisu hrvatskega političnega življenja, da je nekdanja »unionistična« ideologija umrla z likvidacijo plemiških pravic, »narodnjaška« pa se je rešila in se v obliki jugoslovanstva modernizirala. Od svojega postanka sem je bila omejena na ozek krog izobražencev. Bili so brez zveze s širokimi sloji naroda in je zato njih konceptija ostala širši hrvatski javnosti tuja. O nosilcih te ideje se je zelo značilno izrazil sam Strossmayer o priliki revizije hrvatsko-ogrške nagodbe: »Ko pa sem videl, da je nekaterim več do tega, priti na vladno, kakor do tega, da ne prestando zahtevamo najbistveneje pravice naroda, sem jim pokazal hrbet in odbil sodelovanje pri reviziji sploh.«

O zavisti in tovarištvu

»Nesložnost in zavist med tovariši je največkrat kriva, da se borbe in delo posameznikov in nameščenskih organizacij končajo često brez uspeha. Komu naj zaupaš? Tovarišu? Premisli dobro, ako zasluži ta pridevek, kajti tovarišev je več vrst. Po večini so dobri in zanesljivi, so pa tudi hinavski, zahrbtni in zavistni. Naj ne bo nezavednih in neorganiziranih nameščencev. V strokovni organizaciji ni mesta politiki!« (»Organizator«.)

Pojem naroda pred vojno

Že l. 1902 se je pod Krekovim vplivom sprejela na shodu slovenskih nepolitičnih društev sestavljena resolucija o zbližanju »slovanskih plemen na Balkanu«, kjer je v uvodu poudarjena tudi trditev, da so Hrvati in Slovenci »po krvi, jeziku, zgodovini ter večinoma tudi po veri en narod«. Pod pojmom narod so takrat razumeli čustveno skupnost sorodnih Slovanov, ne pa njihovih posameznih kulturnih samoniklosti in svojstvenih političnih teženj. (Bogo Grafenauer v »Dejanju«.)

Maribor, 21. oktobra.

Zadnji zunanje-politični dogodki so šli mimo političnih faktorjev v Sloveniji, kakor da bi jih sploh ne bilo. In vendar nas ti dogodki učijo, da se je Č. S. R. obdržala v sedanjih težkih dneh na površju samo zaradi disciplinirane in naravnost vzorne enotnosti vseh političnih strank. Že od ustanovitve Č. S. R. naprej so se kljub strankarski diferenciaciji v življenjskih vprašanjih državne skupnosti našli vsi politiki pri eni mizi in so bili enih misli pri skupnem ustvarjanju delu za blagor domovine, in zunanja ogroženost države jih je v zadnjih mesecih še tesneje združila v eno samo nepremagljivo družino, ki je pozabila vsa nasprotstva in vse napake preteklosti in imela pred seboj le en sam skupen ideal: obranitev in ohranitev sicer okrnjene, vendar pa samostojne in neodvisne skupne države. Celih dolgih 20 let so se borili Slovaki zama za svojo avtonomijo, in nerešenost tega vprašanja je sama dajala v roke orožje nasprotnikom za čim uspešnejši boj proti Č. S. R. Ko pa so bili temelji nadaljnjega obstoja Č. S. R. resno ogroženi, je bilo to notranje medsebojno razmerje takoj rešeno v smislu bratskega sporazuma o enakopravnem sožitju v okviru skupne države. Na mah so se strnile skupaj vse stranke.

In pri nas v Sloveniji? Tudi mi imamo še mnoga nerešena vprašanja, ki zahtevajo strnitve vseh sil našega naroda. Toda strankarska strast, zaslepljenost in zakrknjenost je najsposobnejše ljudi z najboljšo voljo za skupno sodelovanje v vseh javnih potrebah naravnost izključila iz javnega udejstvovanja. Celo v zadevah praktičnega narodnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja se je dosledno odklanjalo vsako sodelovanje s katero koli si bodi nasprotno politično stranko ali skupino, ki je bila pripravljena za praktično sodelovanje s pobudami, nasveti ali pa celo z dejanskimi podporami, ne zavedajoč se pri odklanjanju skupne kooperacije vsaj glede domačih potreb v oči bodoče resnice, da zaradi take nesmišelnosti, ekskluzivistične politike ne trpijo samo vsakdanje narodne, gospodarske, socialne in kulturne potrebe vseh stanov in najširših plasti našega naroda od najvišjega državnega uradnika do najnižjega duševnega in ročnega delavca, temveč tudi celokupni naš narod in celotni ustroj naše, s tolikimi žrtvami pridobljene državne skupnosti.

Dvajsetletne izkušnje bi morale Slovence brez razlike svetovnih naziranj iztrežniti in spametovati, da bi se zavedali edine uspešne poti, ki vodi do vseh skupnih ciljev. Postati bi morali hladni računarji in realisti, ker so sentimentalisti prav tako kakor ekskluzivisti v političnem življenju največji škodljivci tako naših narodnih kakor občedravnih potreb. Morali bi se zavedati, da bi pri naši maloštevilnosti mogli pomeniti nekaj samo kot složna enota z enotnim vrhovnim programom in enotno voljo, uresničiti ga v korist nas in države.

Nujna potreba izboljšanja naših razmer v Sloveniji bi torej zahtevala, da bi se vsi, ki so dobre in poštene volje, in ki jim je blagor naše domače pokrajine in celokupne države res na srcu, že pred volitvami sporazumeli na temelju skupnega praktičnega narodnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega sodelovanja za zdrav napredek in krepak razmah naše, v notranjepolitičnih bojih že toliko preizkušene Slovenije in njenega, svoji domovini in skupni državi kraljevini Jugoslaviji vdanega, od kvarnih posledic strankarske politike in zaslepljenosti tako težko prizadetega celokupnega prebivalstva. Ako bi se pokazala na vseh straneh resnična dobra volja in bi se vsaj v zadnjem trenutku zapostavila strankarska strast, zaslepljenost in zakrknjenost za interese našega naroda in države, bi bil za ustvaritev takega vrhovnega skupnega programa in enotno nastopanje še vedno čas.

Koncentracija vseh narodnih sil, ki obsojajo egoistično strankarsko politiko, kakor jo je obsojal tudi že pokojni kralj Aleksander I., bi morala biti glavna parola v volivni kampanji za volitve 11. dec. 1938. Firma, pod katero bi se naši volivci zbrali, in osebe, ki bi bile nositeljice te firme, naj bi bile postranskega pomena. Pač pa firma in njeni nositelji ne bi smeli biti diskreditirani v javnem življenju. Bolj, kot kedaj poprej, bi moralo ve-

Civilna uprava v Sudetih

VČERAJ JE PREVZELA V OD ČSR OD CEPLJENEM OZEMLJU CIVILNA OB-
LAST UPRAVO OD VOJAŠKE. HITLER V KRUMLOVU.

BERLIN, 21. oktobra. V sudetskem nemškem ozemlju je prevzela včeraj civilna uprava oblast iz rok dosedanje vojaške. Ob tej priliki je izdal vrhovni poveljnik nemške vojske general von Brauchitsch povelje na čete, v katerem jim izreka priznanje in zahvalo za disciplino, vztrajnost in vztrajnost, ki so jo pokazale v preteklih dneh. Obenem je poslal posebno pismo Konradu Henleinu, v katerem se mu v ime nemške vojske zahvaljuje za velike zasluge, ki si jih je pridobil za osvoboditev sudetskega nemškega

ozemlja. Zahvalil se mu je tudi za to, da je sudetsko prebivalstvo s takim navdušenjem sprejelo nemške čete. Prav posebno zahvalo je pa izrekel še sudetskimi legijam za njihovo pomoč. Včeraj je obiskal južnozahodno ozemlje Adolf Hitler, kjer je bil v Krumlovu navdušeno sprejet in je imel tudi nagovor na zbrano prebivalstvo.

KRMULOV, 21. okt. V svojem govoru, ki ga je imel včeraj Hitler, je dejal, da je Nemčija pridobila letos brez orožja 100 tisoč kvadratnih kilometrov ozemlja in 10 milijonov ljudi.

gleži sledečo bilanco: 19 Arabcev je mrtvih, 25 pa težko ranjenih. Angleži so spoštovali vse mošeje, iz katerih niso Arabci streljali.

NACRT NOVE USTAVE GOTOV.

PRAGA, 21. okt. Načrt nove ustave ČSR, ki ga izdelujeta dve komisiji, je v glavnem že gotov. Določena je tudi že oblika nove zveze ureditve in tudi novo ime države.

JAPONCI PRED KANTONOM.

HONGKONG, 21. okt. Kitajci z mrzlično naglico utrjujejo Kanton. Japonci so še samo 35 km oddaljeni od mesta.

SPREJEM PROSTOVOLJCEV V NEAPLU.

NEAPELJ, 21. okt. Prihodu in mimohodu italijanskih prostovoljcev iz Francove Španije sta prisostvovala včeraj tudi italijanski kralj in prestolonaslednik.

DALADIER RAZŠIRI VLADO?

PARIZ, 21. okt. Daladier je imel včeraj enourno konferenco z Blumom. Videti je, da hoče Daladier razširiti osnovo svoje vlade ter je zato tudi zaprosil Bluma za razgovor. Potem je imel sestanek še z Marchandeaujem.

PARIZ, 21. okt. Avala. Predsednik vlade Daladier je imel sinoči z zunanjim ministrom Georgom Bonnetom daljši razgovor o važnih zunanje-političnih vprašanjih. Razgovoru je prisostvoval tudi tajnik Quai d'Orsay Louis Leger.

BELGIJSKI KRALJ V LONDONU.

LONDON, 21. okt. Belgijski kralj Leopold je prispel s svojo sestro, italijansko prestolonaslednico, po privatnih potih v London.

KEMALU JE BOLJE.

ISTAMBUL, 21. oktobra. Avala. Današnje zdravniško poročilo pravi, da se je sinoči in tekom noči zdravstveno stanje predsednika republike znatno izboljšalo.

STRAHOVIT TAJFUN NA JAPONSKEM

TOKIO, 21. okt. Reuter: Včeraj je divjal na Japonskem strahovit tajfun, ki je zahteval nesheto človeških žrtev. V samem Tokiu je podrli več tisoč hiš, poškodoval vse telefonske naprave in pokvaril tramvajske proge. Vse šole so zaprte in tudi uradi ne poslujejo. Iz pristanišča Jokohame ne more zaradi viharja odpluti noben parnik. V nekem mestu pri Tokiu je 200 mrtvih in 30.000 ljudi brez strehe.

litika, ki jo je zapustil v ustavnem in političnem življenju Jugoslavije pok. kralj Aleksander, bi morala vprav pri predstavnikih JNS ostati nedotaknjena. Danes pa so temu nasledstvu vprav glavni funkcije JNS odvzeli moralno in politično vrednost. Vezanje na listo dr. Mačka pomeni udarec v hrbet tisti politiki organiziranega narodnega edinstva, ki jo je pustil v nasledstvo pokojni kralj Aleksander. Odgovornost za tako fatalno politiko bodo sedaj nosili javno tisti, ki so v svoji politični impotentnosti bili zmešani zaradi neizbežnosti dogodkov, za katere niso bili dorasli ter so se znašli v obupnem antishambiranju pred vrati pisarne na Prilazu (dr. Mačkove pisarne, op. ur.). Povratek s te poti je nemogoč. Jugoslovanski nacionalisti ne morejo iti po tej poti, niti s tem ciljem in prepričanjem v volivno borbo. Senator Popović zaključuje, da se bo opredelil za JRZ.

Tako je stvar postavljena na svoje mesto. Današnje zagrebške „Novosti“ pišejo v uvodniku: „Izvor pobude za volivno sodelovanje JNS z Blokom sporazuma se je poizkušalo prve dni zatajiti na način, ki je izdajal neko

sramežljivost. S strani JNS se je poskušalo prikazati stvar tako, kakor da bi bila JNS pozvana k temu sodelovanju. Tako je prve dni pisalo tudi ljubljansko „Jutro“, organ dr. Kramerja, ki se je o tem sodelovanju prvi razgovarjal z dr. Mačkom v Zagrebu pred konkretnimi razgovori v Beogradu. „Jutro“ je celo odbijalo trditve mariborskega „Večernika“, da je JNS prosila dr. Mačka in da se mu je nudila na listo. Toda na to je interveniral „Hrvatski Dnevnik“, ki je napisal čisto jasno, da je „zbudil senzacijo predlog, ki je prišel od slovenskega dela JNS“. In še enkrat se je „Hrvatski dnevnik“ vrnil k temu vprašanju iniciative in ugotovil: „Pobuda je prišla od slovenskih pristaev JNS, ki so se obrnili na predstavnike KDK in Združene opozicije.“ Tako je stvar postavljena na svoje mesto, to pa je tudi važno — to vprašanje pobude namreč — za presojanje posledic tega volivnega sodelovanja.

Današnja Vilderjeva „Nova Riječ“ prinaša uvodnik o volivni orientaciji ter najprej konstatira, da so v septembru porušeni temelji evropske kulture, morale in ravnotežja. V domači politiki pa so pozitivno končana pogajanja med Blokom sporazuma in JNS. Javnost je hitro izvedela, da ta nepričakovana volivna kolaboracija ni samo tehnične prirode, ampak ima tudi nekaj elementov skupnega gledanja na današnjo zunanjo in notranjo situacijo. Med Blokom in JNS so še nekatere programske razlike, vendar je videti, da se je krog razširil ter da ta kolaboracija aspirira tudi na skupno delo po volitvah. Najozži je krog KDK, potem je širši Blok in najširši z JNS in socialisti. Za Ljotičev Zbor pa pravi, da je razlika med njim in ostalimi grupami največja ter bi zato Zbor šel samo v „tehnično“ zvezo.

Kako se bo preorientiral g. Juraj Demetrovič? Pod tem naslovom smo priobčili v sredo informacijo, ki smo jo dobili iz Zagreba, češ da se razvijajo dogodki v zagrebški JNS tako, da je pričakovati v najkrajšem času jako zanimivih dogodkov, ki bodo pojasnili preorientacijo hrvatske JNS, odnosno g. Juraja Demetroviča, podpredsednika JNS in voditelja hrvatskega krila JNS. Današnji „Slovenec“ pa poroča, da bosta prispela v soboto v Beograd zastopnika g. Demetroviča, bivši minister Lavoslav Hanžek ter bivši poslanec JNS g. Cvetič ter bosta prispela za sprejem pri predsedniku vlade g. Stojadinoviću. Demetrovičeva skupina, ki bo izstopila iz JNS, zahteva za svoje sodelovanje 4 solokandidate in enega ministra. Kakor smo izvedeli v Zagrebu, bo vstopil v vlado g. Juraj Demetrovič.

Bivši minister JNS dr. Hasanbegović, musliman iz Bosne, je ob izstopu iz JNS izjavil, da je to samo logična posledica njegovega nacionalno-političnega stališča in delovanja. Če je vodstvu JNS, pravi dr. Hasanbegović, bilo v teh časih potrebno delati s kom politične sporazume ali pa volivne aranžmane, bi bilo to potrebno s tistimi, s katerimi bi JNS mogla ohraniti svoje ideološko in programsko stališče in v danem primeru ta odločitev ni bila težka. Dr. Hasanbegović je vstopil v JRZ.

Glasilo dr. Mačka „Hrvatski dnevnik“ piše v vodniku o JNS ter pravi, da se bo pri volitvah videlo, kakšna je njena moč. Stranke (JNS) kot celote ne napada, pač pa njeno hrvatsko krilo in g. Juraja Demetroviča.

Iz JRZ je izstopil član glavnega odbora stranke g. dr. Sulejman Alečković.

Dr. Svetislav Popović, eden izmed prvakov JNS, je izjavil dopisniku „Jutarnjega lista“, da je dobil velik pisem od nezadovoljnih članov stranke iz vseh banovin. Se vedno se ne ve, ali bodo nezadovoljni ostali v abstinenci, ali pa bodo nastopili proti vodstvu JNS.

BORZA. Curih, 21. oktobra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.72, London 20.945, New York 440.75, Milano 23.175, Berlin 176.12, Praga 15.10.

Vremenska napoved. Večinoma jasno, ali hladno. V mirnih legah ponoči nevarnost pozebe.

Knez Arsen bo pokopan na Oplencu

BEOGRAD, 21. oktobra. Včeraj je bila v saborni cerkvi zadušnica za pok. kneza Arsena, ki jo je opravil patriarh Gavril.

PARIZ, 21. oktobra. Truplo kneza Arsena Karadjordjevića bo prepeljano v Beograd, kjer ga bodo položili na mrtvaški oder. Knez Arsen bo pokopan na Oplencu v grobnici kralja Petra I.

Krvav incident na češko-nemški meji

BERLIN, 21. okt. Reuter: Po nemških vesteh je prišlo v neki vasi na Sudetskem do spopada med 50 oboroženimi Čehi, ki so vrdli na nemško ozemlje in zahtevali, da se snamejo vse nemške zastave in slike državne kancelarja, in nemškimi mejnimi stražami. 5 Čehov je ostalo na bojišču.

PRAGA, 21. okt. Reuter: Po čeških vesteh so nemške mejne straže ubile štiri češke stražnike. Češka vlada se je zaradi incidenta opravičila na nemškem poslanstvu.

Litvansko zagotovilo Poljski

KAUNAS, 21. oktobra. Avala. Reuter poroča: Iz dobro poučenega vira zatrjujejo, da je litvanska vlada sporočila poljski vladi svečano obljubo, da bo dobila poljska manjšina v Litvi vse pravice tako glede šol kot tudi jezika samega. Izpolnitev te obljube bo odstranila vsa nesoglasja med Poljsko in Litvo.

Vzroki oboroževanja

LONDON, 21. okt. Notranji minister sir Samuel Hoare je imel govor, v katerem se je spraševal, zakaj se moramo še nadalje oboroževati, ko pa je nastopila doba novega miru. Na to vprašanje je odgovoril, da Hitler zaupa Chamberlainovi želji po miru, ne zaupa pa tistim, ki bi Chamberlainu lahko sledili na vodstvu Anglije. Sir Hoare je dejal dalje, da verjame Hitlerju, da želi mir, mora pa tudi on vprašati, kaj bodo naredili Hitlerjevi nasledniki?

Bilanca čiščenja Jeruzalema

JERUZALEM, 21. okt. Po očiščenju starega mesta v Jeruzalemu so naredili An-

Volivno gibanje

Razglas »Zbora« o samostojnem nastopu pri volitvah. Tajništvo glavnega odbora Ljotičevega »Zbora« je izdalo naslednji razglas: Predsednik »Zbora« sodrug Dimitrije Ljotić je po zaslišanju posvetovalnega odbora odločil, da samostojno nastopi s svojo listo pri volitvah.

Dr. Milan Popović, bivši senator JNS, je dal izjavo, v kateri pravi, da ni res, da ga je JNS izključila, temveč je res, da je pred mesec dni sam izstopil iz stranke. Izstopil pa je, ker ne odobrava njene zunanje in njene notranje politike. Zato, ker je JNS šla v sporazum z g. dr. Mačkom, se je pokazalo, da ni bila jugoslovanskega narodnemu edinstvu največja nevarnost od strani tistih, ki so ga odklanjali, temveč od tistih, ki bi ga morali braniti. JNS je skozi leta vzgajala mladino v duhu jugoslovanstva in nacionalne misli. Po-

ljati za te volitve geslo: Sloga jači, nesloga tlači. Toda bojimo se, da Slovenci za to še nismo dorasli.

Dr. Rudolf Ravnik.

K politični in gospodarski preusmeritvi Čechoslovaške

V dneh bridkih razočaranj nad nekdanjimi zavezniki in izgubljenimi vere v resnično prijateljstvo tistih, ki so dolga leta z navideznim idealizmom in nesebičnostjo stali Čechoslovaški v vseh razburkanih trenutkih sodobnega političnega dogajanja ob strani, priobčuje »Venkov« članek z naslovom »Proč z iluzijami«, kjer pravi med drugim: »Globoke in boleče spremembe, ki jih preživlja naša država v teh dneh, so naučile naš narod razumeti osnove praktične politike. Razvoj, ki nas je vse nenadoma tako presenetil, prav za prav ni bil tako nepričakovan. Nedavno je »Česke slovo« napisalo, da je bil še pred dobrimi desetimi dnevi marsikdo pripravljen klicati »Vive la France«. Toda to ni res. Med temi navdušenci za Francijo gotovo nikoli ni bilo ljudi, ki so s Francijo trgovali in ki so o tem trgovanju vedeli svoje. V redno objavljanih pregledih naše zunanje trgovine je bila mogočna Francija z vsem svojim obsežnim kolonialnim carstvom odjemalec našega blaga za majhno švico. V zadnjih mesecih se je znašla celo za mnogo siromašnejšo Italijo. Naši trgovsko-politični delegaciji ni priznala Francija niti tistih ugodnosti, ki jih je stalno dajala Nemčiji in Italiji.« Organ Osrednjega trgovskega sveta »Obchod« (»Trgovina«) piše: »Arhiv Osrednjega trgovskega sveta in Zveze čsl. industrijarjev bo nudil nekoč poklicanim zgodovinarjem zanimivo in dragoceno gradivo, iz katerega bo razvidno, koliko trdih bojov je bilo treba bojevati z gospodarskim egoizmom države, ki je zahtevala abnormalno izredne pravice in ugodnosti iz enostavnega razloga, ker je bila z našimi vojaški zvezi. Gospodarsko-politični odnosi med nami in Francijo so že dolgo izdajali, da njenemu razmerju do nas manjka idealizma. Gospodarski ljudje so dolga leta primerjali našo trgovsko statistiko z Nemčijo in Francijo, in nikoli se niso mogli izogniti ugotovitvi, kako nesmiselno kavalirski smo nasproti tej državi in kako zanemarjamo poglobljene gospodarske odnose z Nemčijo, ki je kljub svojemu hladnemu in nevljudnemu političnemu razmerju pomenila za naš gospodarsko neprimerno več kakor naš lažni zaveznik na zapadu.« — »Če slišimo danes o arhivih gospodarskih korporacij, samo obžalujemo, da ti arhivi teh dokazov niso objavili že prej. Dokažiti se moramo bolečega mesta naše celotne politike. To je neka skrivnost, ki nam zakriva vse, kar bi utegnilo škoditi nekim smerem in osebam. V takih razmerah ni mogoče misliti in delati realno. Navadimo se govoriti resnico. Čeprav danes predajamo Nemčiji velik del naše države in čeprav je to najboljše poglavje naše zgodovine, upoštevajmo, da moramo s to Nemčijo trgovati, če se nečemo uničiti tudi gospodarsko. Kakor hitro bodo določene nove meje, moramo čimprej skleniti z Nemčijo gospodarsko pogodbo in se truditi, da bodo naši gospodarski odnosi z njo kar najlepši.«

»Lidove noviny« so nedavno napisale: »Ne preostaja nam nič drugega kakor skleniti pogodbo z Nemčijo. Postanimo kakor Jugoslavija ali Bolgarija njen velik odjemalec in dajalec in zavržimo sleherno kombinacijo, ki bi nas hotela uvrstiti v kakršno koli protinemiško fronto.« — Čaka nas mnogo notranjih gospodarskih problemov. Graditi bomo morali nove prometne poti, ustanavljati nova podjetja in predvsem vzgajati nove, gospodarsko misleče ljudi. V bodoče ne bo več mogoč birokratizem in zatiranje privatne pobude. Tudi sedanji sistem podpiranja nezaposlenih je postal enostavno nevzdržen. Ne bomo imeli toliko denarja, da bi ga mogli izdajati za podporo, kajti načrti in projekti novih investicij v bodoče ne smejo več trohneti po predalih različnih uradov. Tega vsega ne sme biti že zato, ker hočemo imeti, čeprav manjši, srečno in mirno državo. Česar pa se moramo v bodoče najbolj varovati, posebno še v gospodarstvu, so iluzije vseh vrst. Podjetnik — in to moramo biti danes vsi — ne more in ne sme graditi na domnevah in pravljicah. Opirati se mora na resničnost, čeprav bi bila trda, boleča in malo ugodna. Samo ta se more z lastnimi silami izkopati iz svoje nesreče, kdor se je zavedel, kako je velika.«

Novice**Zakaj Ptuj nazaduje?**

DOKLER SE NE BO DVIGNILA KUPNA BO KRAJ INDUSTRIJALIZIRAL, SI PTUJ

Izmed slovenskih mest se Ptuj najbolj odlikuje po svojem gospodarskem nazadovanju. Tega pa ni toliko kriva njegova zemljepisna lega, da je preblizu Mariboru in da leži ob premalo prometni progi, ampak pomanjkanje industrije, razvrane gospodarske razmere na kmetih, zaradi česar zastaja tudi obrtništvo in trgovina. In še industrija, kar je je, propada. S trajno ustavitvijo obrata v »Petoviji«, tovarni čevljev, je bilo pred letom dni nad sto družin potisnjenih v pomanjkanje. S propadjo teh so bili močno oškodovani še drugi stanovi. Ostala je poleg malih obratov edino Pirichova usnjarna, v kateri se sedaj vršijo velike redukcije delavstva. Kot druga mesta je Ptuj vrhu tega predvsem odvisen od svoje lepe in bogate okolice, od sadnih Slovgoric, vinorodnih Haloz in rodovitnega Dravskega polja. Ptuj je središče trgovine s sadjem, vinom in poljskimi pridelki. Kadar shaja kmet, shaja tudi ptujski trgovec in obrtnik. Ko je Haložan v jeseni prodal vino po 5—6 din, se je pri njih

SILA PTUJSKE OKOLICE IN SE NE NE BO OPOMOGEL

oblekel, obul in nakupil živeža. Sedaj pa prodaja vino po 1.50—2 din. Polanci pa prodajajo krompir po 50 para. V ptujskih zalogah čaka odrešenja zrnje in blago, podeželani pa so lačni, bosji in raztrgani. Da Ptuj nima več industrije so krive razne okolnosti. »Tivar« je svoječasno našel v Ptuj ugodna tla za svojo veliko tekstilno tovarno in oblačilnico, ki bi zaposlila odvisno prebivalstvo v Ptuj, okolici, predvsem pa haloško. Mestni svet pa je, žal, odklonil Tivarju prošnjo za zgradbo tovarne. Med tem pa je Varaždin mnogo pridobil s tovarno »Tivar«. Ptuj je pravo središče sadjarstva. V sadnem letu in ugodni sezoni odpremi Ptuj dnevno številne vagone izbranega sodja. Pozneje pa od drugod uvaža sadne konzerve in kise. Če ni v Ptuj razvite industrije, zakaj se ne bi razvila vsaj sadna, za katero so danj najugodnejši pogoji. Dokler se ne bo dvignila kupna moč kmeta in se vsaj malo razvila industrija, se Ptuj ne bo premaknil z mrtve točke.

Skrbi Haložanov

Kljub spomladanskemu mrazu so še Haložani včakali dobre vinske letine. Trgatev je potekla v zelo ugodnem vremenu. Obeta se sladka kapljica, ki je edini denarni vir Haložana, ki pa jo mora po navadi prodati po sramotni ceni. S temno slutnjo zdaj Haložani pričakujejo one, ki so jih vse leto vodili za nos, ko so se trkali na prsa in jim obljubljali, kako jim bodo preskrbeli potreben kredit, da si osnujejo skupne vinske kleti. Ni veljala skupna prošnja Haložanov za sladkor, ampak jo je moral vsak sam vložiti kolkovano s 35 din. Vino bo kmalu odvrelo, a sladkorja ni od nikoder. Lačni Haložan skimava z glavno, kje so zdaj oni, ki so mu častno obljubljali, kako bodo napravili dostojne cene vinu in da mu bodo storili še mnogo dobrega. Haložan vrlo spominja svoje dolžnosti, ilovnati bregi se napajajo leto za letom z njegovim znojem. Haložani bi zdaj radi videli — one, ki si predstavljajo Halože kot nekako »idilo«. Zdjaj bi jih krvavo potrebovali, da bi potrebno ukrenili, da se bo cena haloškega vina dvignila na dostojno ceno.

Delavski azil v Murski Soboti

Je te dni praznoval svojo prvo obletnico. Ob podpori občine vidno uspeva v korist vseh potrebnih. Za 4 din se dobi snažna postelja, poleg tega se za ta denar še lahko okopješ. V teku leta je v azilu prenočevalo 1247 oseb. Vračajoče se delavstvo ga rado uporablja, saj ima s postaje v Murski Soboti do doma včasih po 20 km in še več, pa je v noči pot zelo težavna, ko mora včasih svoj zaslužek, ki ga je dobilo delno v naturi, nositi na plečih. Počitek po dolgotrajni vožnji iz Banata, Nemčije ali celo Francije za mal denar dobro dene.

Letni obračun Francoskega krožka v Celju

V torek zvečer je bil v knjižnici krožka v Narodnem domu občni zbor Francoskega krožka. Odborniki so podali poročila o delu v preteklem letu, nakar je bil izvoljen odbor za prihodnje leto. Za predsednika je bil izvoljen g. Smertnik, za podpredsednika g. dr. Sernec, za tajnika g. prof. Karba, za blagajničarko g. dr. Kokotova, za knjižničarja g. prof. Sijanec, za odbornika g. dr. Likar, za revizorja g. Zupančičeva in g. prof. Napolnik. Prijateljem francoskega jezika nudi krožek precej modernega čtiva in je organiziral začetniški in konverzacijski tečaj ter več tečajev za dijake. Odbor bo poslal francoskemu konzulatu pismo, v katerem se v bodoče zahvaljuje za podporo 500 frankov od sedanje francoske vlade. Francoski krožek hoče biti samostojen in neodvisen klub prijateljev francoskega jezika in naroda ter vabi v svoj krog in v svoje tečaje še nove prijatelje.

Kdo in kako bo v Celju deležen podpore

Nova pravilnika, ki ju je sprejela občina za podlago socialnega skrbstva, pravita, da smatra občina za ubogega tistega, ki ne more preskrbovati sebe in družine z lastnimi močmi in sredstvi s potrebnimi, ki so neobhodno potrebne za življenje in ki nima nikogar, ki bi bil dolžan revnega podpirati. Redne podpore ne morejo dobivati tisti občani, ki spadajo pod skrbstvo za brezposelne in izredne podpirance ter tisti, ki so obubožali po lastni krivdi. Redna podpora bo znašala do 180 dinarjev mesečno, podeljevala se bo pa predvsem v blagu in nakaznicah. Okrajni socialni svetovalec mora prej dognati, v kakšnih razmerah živi prosilec in če ga ni predlagal sam, mora podati o prošilcu svoje mnenje. — Izredne podpore se bodo podeljevale meščanom, ki so zašli v trenutno stisko radi plačanja najemnine, šolnine, oblike, zdravil. Socialni oddelek bo podeljeval podpore do 50 din, župan do 150, soc. politični odbor do 300 din., podpore isti osebi pa v enem letu ne smejo preseči 500 dinarjev, družini pa 1000 dinarjev. — Le izjemoma bo podeljevala občina podpore tudi neobčanom in tujcem.

Prekupčevalci z ukradenim blagom

Doslej je ugotovil trgovec g. Vrečič v dr. Zerjavovi ulici, da mu je odnesel njegov 18-letni sluga Ivan K. za več kot 57.000 din oblek. Ivan je že zgodaj zgubil starše in se je sam prebijal skozi življenje. Dve leti je bil vajence v manufakturni trgovini, pred devetimi meseci pa ga je sprejel v svojo trgovino za slugo trgovec Vrečič. Ivan je zašel v družbo kvartačev, z njimi je pozno v noč posedal po gostilnah in oni so mu pridno praznili žepe. Ko pa fant ni imel več denarja, je pričel nositi obleke in plašče, ki jih je dajal za desetino cene ali še za manj. Policiji se je zdelo to prekupčevanje sumljivo in je Ivana aretirala, nakar je prišla na dan vsa kvartaška družba, nekaj posestnikov izven Celja in celo neki trgovec, ki so vsi kupovali ukradeno obleko za sebe ali za prodajo. Izmed 20 osumljencev so zaprti le štirje, ostali se zagovarjajo na svobodi in bodo škodo povrnili. Ivan priznava in obremenuje nekega mesarskega mojstra, mes. pom. Karla R., posestnika in trgovca v Stranihah S. A., pekova pomočnika M. B. in druge komplice. Po Ivanovi izpovedi glavni krivec S. F., ki je Ivana nagovoril h kraji, je ponujal oškodovanemu trgovcu 10.000 dinarjev, toda ta zahteva trikrat toliko, ker je mnenja, da za dejanje maloletnega Ivana odgovarja tisti, ki ga je prigovarjal. Policija je oddala vse štiri aretirance sodišču, nitke preiskave pa vodi še k neki drugi tatinski aferi, ki jo bo policija kmalu razvozljala.

85 LETNI STARCEK SE OBESIL

Roudi Matjaž, 85 letni prevžitkar v Boddoncih v Prekmurju, je večkrat pravil,

da se bo končal in je lansko leto že skočil v nastavljeno zanko, češ da mu ni več mogoče živeti. Pa so ga še pravočasno rešili. V soboto popoldne pa so ga domači našli v gozdu obešenega. Namesto da bi mu hitro prerezali vrv, so tekli po orožnike. Ko so ti prišli in ga sneli z drevesa, je bilo že prepozno. Kaj je gnalo nesrečnega starčka v smrt, ni znano.

o. Učiteljske premestitve. Z odlokom prosvetnega ministrstva so predstavljeni naslednji učitelji in učiteljice: Čič Ivana iz Bahovcev v Dokležovje, Sene Roza iz Dokležovja v Bišče, Curman Ana iz Bukovice v Sebelovce, Stular Angela iz Sv. Trojice v Bukovico, Petrič Elizabeta iz Žiškova v Črenšovce, Kučan Koloman iz Fokovcev v Križevce, Hari Devež iz Križevcev v Fokovce, Navratil Anka iz Radakovičev v Plešivce (savska banovina).

o Iz občinske pisarne v Poljčanah. V kraju Dežno, občina Makole, je uradno ugotovljena svinjska kuga, v kraju Rogoza, občina Hoče pa slinavka in parkljevka. Dvorci posestnikov Senegačnika in Drofenika ostanejo zaradi slinavke in parkljevke še nadalje pod strogo zaporo za vse parkljarje. Iz Poljčan je prepovedan do nadaljnjega vsak izvoz sena, slame, gnoja in stelje.

o. Umrl je župnik v p. Franc Pavlin na Mali Loki pri Ihanu.

o. Do smrti se je opekla 4-letna deklica v Praprečah blizu Novega mesta. Otroci so pasli živino in si kakor po navadi zakurili ogenj, se pri njem igrali in skakali čezenj. Pri tem se je vnela oblečka posestnikov hčerki V. Marolta. Otroci so se preplašeni razbežali, otrok pa je bežal domov. Vsa v plamenih se je na pragu zgrudila materi v naročje. Po nekaj urah je v groznih mukah umrla.

o. Svojega brata je zabodel v srce 17-letni Karl Robek iz Kladija pri Rajhenburgu, ko je med njima nastal v vinogradu prepir. Mladenec je takoj po dejanju izginil neznano kam in ljudje še zdaj ne vedo, kod se skriva. Kaj je privedlo brata do tega nepremišljenega dejanja, ljudem ne gre v glavo.

c. Umrl so v Celju Apnar Olga, otrok pomočnika pri mehaniku Stavbetu v Sp. Hudinji, Biderman Amalija, žena čevlj. mojstra. V Rogatcu je umrla občinska reva 76 letna Polček Cecilija.

c. Na sejnem sv. Uršule danes v Celju so že v zgodnjih jutranjih urah postavili prodajalci stojnice. Je sejma živine in svinj ni radi parkljevke. Vozovni promet je po ulicah, kjer je sejmišče, zaprt dnevna tržnica pa je v Gosposki ulici.

c. V celjsko bolnico so bili prepeljani Stopar Alojz, posestnik iz Letuša pod Lubijo; včeraj zvečer ga je podrli avto. da je počila Stoparju lobanja in si je zlomil levo roko. Podbregarju Antonu iz Podvina pri Polzeli je zdrobilo kolo voza stopalo. Voz slame se je prevrnil in zlomil levo nogo pos. sinu Brezniku Andreju iz Šmartnega v Rožni dolini.

c. Valenec Janežič še živi. Stavbetov učenec Emanuel Janežič, o katerem smo poročali, da mu je včeraj razbil avto trgovca Gobca glavo in mu dvakrat zlomil desno nogo, se je vso noč in še dopoldne boril s smrtjo in so zdravniki in sorodniki že obupali. Pri fantu pa je nastal preokret in je celo upati, da bo ozdravel. Prav tako je še upanje, da ne bo umrl Stopar Alojz iz Podvine, ki mu je tudi avto strli lobanjo.

c. Zanimiva zaroča v Celju. V nedeljo sta se tu zaročila Edo, sin generala in poveljnika nemške vojske Brauchitscha in Herta Skoberne, hči celjskega advokata.

»Ali stanuje tukaj dama, ki je naročila čevlje?«

»Ne, tu ne stanuje nobena stonoga!«

Maribor

Zbornica posreduje za mariborske obrtnike

KAKO PREPREČITI PROPADANJE MARIBORSKE OBRTI? — APEL NA MESTNEGA ŽUPANA ZA OMILJENJE KONKURENCE

V Mariboru je cela vrsta nerešenih obrtnih problemov, od katerih zavisi obstoj naših obrtnikov. Položaj je že tako kočljiv, da se je za ta vprašanja zavzela celo Zbornica za TOI oziroma njen obrtni odsek. Vse te probleme mariborskega obrtništva je zbornica temeljito proučila in uvidela, da so težnje naših obrtnikov upravičene. Zato je sestavila obširno spomenico in jo poslala mariborskemu mestnemu županu dr. Juvanu s prošnjo, da zavre propadanje mariborske obrti, ker bi bilo sicer ogroženo celotno tukajšnje gospodarstvo. Neizbežno je pri tem seveda vprašanje obrtniškega dela v kaznilnici, kjer naj župan zastavi v prid obrtništvu ves svoj vpliv. Drugo pereče vprašanje, pri katerem so prizadeti mariborski mesarji, je Nakupovalna in prodajna zadruga za živino v Prepoljah, ki pošilja okoli

40 špeharjev na mariborski trg. Mariborski mesarji pri prodaji to hudo občutijo in zato zbornica priporoča, da občina tudi ta problem reši, saj je to tudi v njenem interesu. Poseben odstavek zbornične spomenice pa govori o mariborskih Mestnih podjetjih. Več panog je tako urejenih, da predstavljajo našemu obrtništvu zelo nevarno konkurenco. Na eni strani kaznilnica, na drugi pa podjetja, tako da mora legalni obrtnik loviti naročila kar na ulici, če noče sramotno propasti. Obrtnišтво ni proti Mestnim podjetjem, v kolikor ta delajo za svoje potrebe, odločno pa protestirajo proti delovanju oziroma uporabljanju dobljenega obrtnega pooblastila za naročila zasebnikov. Zato prosi zbornica gospoda župana, da tudi v tem podpre mariborsko obrtnišтво, ki predstavlja znaten del tukajšnjih davkoplačevalcev.

Pohorski dan v Mariboru

Za prireditev Pohorskega dne, ki bo 30. t. m., se vršijo zadnje tehnične priprave. Celotno pohorsko podeželje se vestno pripravlja za svoj veliki pohorski praznik. Najbolj bodo zanimive drvarske tekme, na katere se ruški, framski in selniški drvarji že vredno pripravljajo. Ruški in selniški drvarji imajo 23. t. m. ob 8. zjutraj v gostilni Črnko v Rušah sestanek zaradi sestavne tekmovalne liste. Prav tako naj se hočki tekmovalci zberejo to nedeljo v gostilni Visočnik, dočim se framski drvarji in dekleta sestanejo v nedeljo ob 14. uri pri posestniku Juriju Freglu v Framu. Na vseh teh sestankih bo tekmovalcem praktično prikazan in obrazložen način tekmovalne na »Pohrskem dnevu«. Propagandno vodstvo je založilo krasne spominske plakete, ki predstavljajo umetniško vrednost. Te plakete dobe vsi podporniki pohorske akcije, poleg tega pa pridejo njihova imena v zlate pohorske bukve. Izdali bodo v lastni režiji tudi nove razglednice z najnovejšimi pohorskimi motivi. Zelo pester bo tudi »Pohorski list«, ki ga bodo tiskali v 20.000 izvodih.

Pošta za Tezno in Pobrežje

Tezno in Pobrežje tvorita gospodarsko celoto i v industrijskem i v obrtniškem oziru. Za uspešen razvoj obojega pa je redno in hitro pošto poslovanje nujno potrebno. To vse pa mariborski pošti zaradi prevelikega okoliša ni mogoče, zato se občani Teznega in Pobrežja borijo za svojo pošto. Vsi pogoji za to so dani, saj ima občina svojo železniško postajo. Nova pošta naj bi bila med Pobrežjem in Teznom nekje blizu ustja Tržaške in

Ptujske ceste, ker je tam enako daleč na Pobrežje kakor na Tezno. Samostojna pošta bi hitreje odpravljala in tudi dostavljala pošiljke, kar je za dober razvoj gospodarstva neobhodno potrebno.

m Nemška konzula v Mariboru. Mariborske predstavnike oblasti sta obiskala zagrebški in ljubljanski nemški konzul dr. Freund in dr. Bernhardt.

m Nov orožniški komandir v Studencih. Za komandirja orožniške postaje v Studencih je postavljen narednik Štefan Tkalič.

m Kanalizacija Grajske ulice. V zvezi s kanalizacijo Grajskega trga je mestna občina izvršila tudi kanalizacijo Grajske ulice. Delo lepo napreduje.

m Ljudska univerza. Danes ob 20. predava Vladimir Belič, div. generalv. pok. o temi »Jugoslovani v svetovni vojni«.

m Dovoza na državni most so včeraj pričeli tlakovati. Upati je, da bodo dela kmalu končana.

m Poroke v Mariboru. V preteklem tednu so se v Mariboru poročili: Veber Rudolf, davčni uradnik, in Berglez Marija, mesarjeva hčerka; Igljč Vladimir, mestni pisarniški oficial, in Blanč Ksaverija, zasebna uradnica iz Ljubljane; Pernek Franc, predilec, in Rumež Matilda, predilka; Jug Andrej, knjigovodja, in Zavodnik Nada, gimnazijska abiturientka; Orešič Ivan, elektromehaničar, in Turin Marjeta, sodna uradnica; Peternelj Rafael, ključavničarski pomočnik, in Povšič Stanislava, šivilja; Gospod Vinko, usnjarski pomočnik, in Siročič Veronika, delavka; Rozman Edvard, zasebni uradnik, in Kerhlanke Danica, zasebna uradnica, Satler Franc, mehanik, in Šušmelj Štefanija, predica; Lebe Alojz, m-

zarski pomočnik, in Vrecl Frančiška, trgovska pomočnica, ter Horvat Jožef, pomožni strugar drž. žel., in posestniška hči Marija Bezjak.

m Na pevski studij v Milan je odpotovala odlična mariborska koncertna pevka in profesorica za solistično petje tuk. Glasbene matice gđ. Sonja Škapinova.

m »Uboštvo« na Tezmem. Dramatski odsek tezenskega Sokola pripravlja Wild gansovo dramo »Uboštvo« v režiji dramatika g. Rebolja. Prevod je oskrbel Milan Skrbinšek. Dramo bodo uprizorili v nedeljo, dne 6. novembra, zvečer v tezenski šoli.

m Stanovalci Jenkove ulice na Tezmem prosijo pobreško občino, da popravi cesto v Jenkovi ulici, ki je v takem stanju, da je skoraj vsak promet nemogoč. Hišni posestniki so že storili svoje, da so navozili za ureditev ceste potrebni gramoz, zdaj pa naj občina pošlje delavce.

m Zaradi neprestanih tatvin je železniška uprava ogradila mariborske železniške delavnice z visoko ograjo.

m Na trgu kostanj po 1.50 din — pečen pa 6 din. Mariborski kostanjari so letos pretirano dragi. Dočim na trgu prodajajo kostanj liter po 1.50 din, prodajajo pečenega po 6 dinarjev. Cene bo treba vsekakor regulirati.

m Motociklistova nesreča pri Vrbanu. Na poti k Sv. Vrbanu nad Mariborom je padel z motocikla 38-letni zidar Josip Breznik in si zlomil desno nogo. Ponesrečenec se zdravi v tukajšnji bolnišnici.

m Najprej nezgoda, nato zastrupljenje. V neki tukajšnji tovarni se je ponesrečil 16-letni pomožni delavec Aleksander Preac in se ranil na desni roki. Priključilo se je še zastrupljenje krvi. Zdravi se v bolnišnici.

m Z elektriško žepno svetilko sveti ljudem v obraz dobro znani tezenski možakar. Nad njegovim ravnanjem se prebivalstvo zgriža.

m Požarni alarm v Stritarjevi ulici. Včeraj so bili mariborski gasilci klicani v Stritarjevo ulico 9. Ugotovili so, da gorijo okraski za božično drevo, ki jih je imel starinar Donko na podstrešju. Ogenj so kmalu pogasili.

m Avto povozil konja. Blizu Selnice ob Dravi je neki tovorni avtomobil iz Maribora povozil konja posestnika Simona Petružineka, ki ima 6000 dinarjev škode.

m Petkova racija. Mariborska policija je priredila danes racijo beračev in potepuhov. Prijeli so okoli 20 sumljivih elementov obojega spola.

m Zanimiva tatvina kolesa. Izpred neke gostilne na Pobrežju je bilo pekovskemu pomočniku Gabrovcu Alojzu ukradeno kolo »Puch« in je tatvino prijavil orožnikom. Kmalu pa je prišla na orožniško postajo neka ženska in povedala, da je našla ogrodje nekega kolesa. Ugotovili so, da je ta ženska kolo ukradla in demontirala obe kolesi.

m Policija opozarja voznike, kolesarje in avtomobiliste, da se držijo cestno

policijskih predpisov na mostu in Glavnem trgu, kjer je vedno več prometnih nezgod.

m Čigavo je kolo? Na dvorišču kletarske zadruge na Aleksandrovi cesti je sluga našel moško kolo znamke »Original propeler« s tov. številko D 4990. Lastnik naj se zgleda pri policiji.

* Za nočni zračni napad, zatemnitev oken in luči s specialnimi lampijoni in papirji papirnice V. Weixl in sinova.

* Zvočni kino Pobrežje. V soboto 22. X. ob 18.30 in 20.30, v nedeljo 23. X. ob 16, 18.30 in 20.30 pevski velefilm »Moja pesem — moje življenje«. Ti si moja sreča. Največji tenor sedanosti Benjamino Gigli.

* »GRIC« Vinska trgatev, najslajši mošt, ameriška elektrika, nova avtocesta, sobe.

* Divno Vrbsko jezero vabi! Zadnji letošnji izlet »Putnik-a« z modernim avtomobilom v nedeljo, dne 23. oktobra. Celovec-Velden! Cena le din 130.—. Na razpolago je le še par sedežev, pohitete s prijavi! Informacije pri »Putnik-u« Maribor.

* Putnikov izlet v Graz v nedeljo, dne 30. oktobra, za din 100.—. Zasiurajte si mesta!

Nočna lekarniška služba: Lekarna »Pri Sv. Antonu«, Frankopanova cesta, tel. 27-01; lekarna »Pri Mariji Pomagaj«, Aleksandrova cesta, tel. 2179.

Kino

* Grajski kino. Danes izredno vesel film Finale. Hans Moser, Theo Linggen, Luci Englisch, Käthe von Nagy. V soboto ob 14. uri in v nedeljo ob 11. uri pri nižjih cenah Buck Jones. Junak. Film divje zapada.

Mariborsko gledališče

Petek, 21. okt.: Zaprt.

Sobota, 22. okt., ob 22. uri: »Boccaccio«. Premiera.

Nedelja, 23. okt., ob 15. uri: »Dva tucata redečih rož«. Znižane cene. ob 20. uri: »Kar hočete«.

Nabrošamo Vas

da naročite Male oglase za naš list v upravi »Večernika« (Kopališka ul. 6) ali v poslovalnici (Aleksandrova c. 13) vsak dan najkasneje do 9. ure dop.

Za soboto

pa prosimo, da naročite Male oglase že v petek

dopoldne ali popoldne, ker za Male oglase, naročene že v soboto dopoldne radi prejšnjega zaključka lista žal ne moremo sprejeti jamstva, da bodo priloženi po želji cenjenih naročnikov.

Uorava »Večernika«

Kultura

Nova operna in baletna dela

V milanski Scali so imeli te dni krstno predstavo nove italijanske opere »Margherita de Cornato«. Libreto je napisal Emilio Mucci, glasbo pa Lucido Refice. Delo je dirigiral Campagna. Takoj za to so imeli v Scali krstno predstavo nove opere »Proserpina«, ki jo je uglasbil R. Bianchio. Italijanski komponist Francesco Vitadini je uglasbil opero »Carricciolo« na besedilo Arturo Rosattia, Francesco Maligna pa opero »Antonio e Cleopatra«. V Berlinu so igrali prvič Richarda Mohaupta opero »Die Wirtin von Pinski«. V Duisburgu je bila prva premiera Ehricha Sehlbacha opere »Signor Caraffa«. V Dresdnu je pa dosegla velik uspeh opera »Daphne«, ki jo je uglasbil Richard Strauß. V Lizboni je doživela krstno predstavo v tekmovalju nagrajena opera »Belkiss«, ki jo je uglasbil sodobni portugalski komponist Ruy Coelho. Jaques Ibert in A. Honegger sta dovršila novo opero »Les Petites Cardinales«.

V Parizu so nedavno uprizorili prvič baletno tragedijo v dveh dejanjih »Arjane et le Prince d'Amour«. Libreto je napisal Claude Sérán, glasbo Florent Schmitt. Constant Lambert je skomponiral novi balet »Horoscope«. V veliki pa-

riški operi so uprizorili pretekli mesec novi balet v dveh dejanjih »Le Cantique des Cantiques«, glasbeno delo Arthurja Honeggerja. V istem gledališču je izvedla slavna plesalka Ida Rubinsteinova tri nove baletne: »La Sagesse« od Milhauda, »Le Chevalier Errant« od Iberta in »Jeanne d'Arc« od Honeggerja. Plesalka Wanda Tora, znana pri nas tudi iz filmov, je pa priredila za balet Shakespearjevo komedijo »Kar hočete«, (ki jo je te dni uprizorilo naše mariborsko gledališče). V ta namen je uporabila kompozicijo Frescobaldia.

Vsa ta dela so po poročilih kritike dobro uspela in prerokujejo nekaterim tudi frajen uspeh in pot v svet. T opere in baleti so samo letošnja produkcija zahoda, aktiven pa je tudi slovanski vzhod, ki je pripravil nekaj novih opernih in baletnih del, a ta bodo krstne predstave doživela šele v prihodnjih tednih in mesecih. —r.

RAZSTAVA KOS, MALEŠ, GORŠE V BEOGRADU

Razstava slikarskih in kiparskih del trojice slovenskih umetnikov, Antona Gojmirja Kosa, Mihe Maleša in Franceta Goršeta v Beogradu, je dosegla lep u-

speh in vzbudila precej zanimanja. Tudi beograjski tisk ji je posvetil že precej pozornosti in izšle so nekatere kritike, ki ugotavljajo, da so vsi trije slovenski umetniki prinesli v Beograd mnogo kulture in svežine. Djordje Popović piše v »Pravdi«, da je najmočnejši v tej trojici kipar Gorše, najboljši njegovo delo pa »Eva«. »Kip priča o občutju plastičnega postopka najlepšega sodobnega načina in lepi kvaliteti realističnih momentov, prevedenih na likovni jezik. Delo je solidno (za tiste, ki zahtevajo znanje) in lepo za one, ki zahtevajo poleg znanja tudi plastiko (in dovršenost), kar je zelo potrebno omeniti poleg ostalih kvalitete«. O plastiki »Plesni par Pino in Pia Mlakar«, ki ga poznamo tudi v Mariboru z zadnje razstave, ugotavlja kritik isto, kar je ugotovila že naša kritika, da bi učinkovala mnogo bolj, ako bi bila manjša. O terakotah sodi, da so preveč pod vplivom postmodernizma, o lesni plastiki pa, da ne dosega kvalitete del v mavcu in bronu. Miho Maleša ocenjuje kot svojevrsnega, svežega in močnega grafika, dočim v olju še ni našel pravega izraza. Posebej hvali njegove grafične mape in knjige. A. G. Kosa označuje kot pastoznega mojstra, vendar se za njegova dela ne navdušuje brez pridržkov —r.

k. Mariborska pevka v Milanu. Gđ. Sonja Škapinova, absolventka konservatorija in koncertna pevka, ki je delovala lani tudi na šoli naše Glasbene Matice kot profesorica solopetja, je odšla v Milan v Italijo, kjer bo nadaljevala šolanje pri mojstrih belcanta. Mlada umetnica obeta po splošni sodbi najlepši razvoj.

k. Festival v Skoplju. V Skoplju se je ustanovil odbor za prireditev festivala narodnih pesmi, plesov in noš. Na festival, ki bo prihodnje leto spomladi, bodo povabljeni skupine iz Slovenije, Hrvatske, Dalmacije, Črne gore, Bosne, Vojvodine, Srbije in Južne Srbije.

k. Povečanje sarajevskega gledališča. Na razpis za izdelavo načrtov za povečanje sarajevskega gledališke stavbe se je oglasilo 20 arhitektov. Nagrade, ki znašajo 30, 20 in 16 tisoč dinarjev, bo razdelila posebna komisija. Povečanje se bo izvršilo s posojilom Hipotekarne banke na račun gledališkega dinarja.

k. Jubilej najstarejše nemške opere. Hamburška opera, ki je najstarejše stalno operno gledališče v Nemčiji, bo slavila v kratkem 260-letnico svojega obstoja. Za to proslavo bo igrala Händlova, Gluckova, Mozartova, Beethovnova, Webrova, Lortzingova, Pfitznerjeva in Straussova dela.

Gospodarsko

Predrzná gospodarska demagogija

VELIKE ZASLUŽKE, KI JIH JE SPRAVILA V ŽEP ŽITNA ŠPEKULACIJA, BI SEDAJ RADI NAPRTLJI KMETU

Vsakomur je še dobro v spominu letošnja kaj čudna žitna kampanja in v zvezi z njo špekulacija, ki je takrat poglajala cene pšenice do tolike višine, da se je najširša javnost z ogorčenjem uprla temu izrabljanju. Ta pojav je posebno težko občutila zlasti krušno pasivna Slovenija, ki je prisiljena zaradi premajhnega žitnega pridelka kupovati v najtežjih mesecih žito za prehrano. Takrat so se imenovale ogromne vsote, ki jih je spravila v žep žitna špekulacija, ki je predčasno pokupila po nizkih cenah pšenico nato ob primernem trenutku pognala cene navzgor, tako da so za več ko 100 odstotkov presegle cene pšenice na svetovnem trgu. Upravičeno se je takrat pričelo terjati, naj naša država dovoli uvoz pšenice, kar je vlada načelno nato tudi odobrila. Do tega sicer ni prišlo, vendar pa so bili takrat storjeni svečani obeti, da v bodoče špekulacija ne bo več mogla priti na svoj račun ter prizadejati širokim vrstam konzumentov tako težak udarec.

Jedva se je zadeva nekoliko polegla, že je mogoče vprav sedaj zaslediti v nekaterem časopisju kaj čudno tolmačenje takratnih dogodkov in pa tolmačenje, v čigavo korist je bilo takratno povišanje cen pšenice. V zvezi z volivnim gibanjem

se postavlja sedaj na dnevni red primerjava med cenami pšenice leta 1935 in cenami leta 1938, ki je taka: 1935 se je prodajala pšenica po 107.95 din, 1938 pa po 220 in še več. Podobna razlika je tudi med cenami koruze in ostalih žitaric, vendar pa je najvažnejša pšenica. Brez dvoma je, da številke držijo. Na stvari pa je zanimivo to, da se sedaj skuša spraviti na krivo sled javnost, kdo je imel prav za prav hasek od tega povišanja cen. Vesti, ki jih lansira izvestno časopisje, pravijo, da je vse te velike zaslužke pospravil v svoj žep kmet sam. Temu tolmačenju se čudijo najbolj kmetje sami, ki od takratnega povišanja niso imeli ničesar, nego so morali mirno zreti, kako se na tuj račun baranta za njihove žulje. Čudi se pa temu tolmačenju vsa javnost, ki je ob priliki takratne špekulacije dovolj jasno izvedela, kdo je kriv, da so morali konzumenti tako drago plačevati pšenico in kruh. Namen takega tolmačenja je jasen in nedvoumen: pokazati se je treba lepega ter širokim kmečkim množicam, ki so bile ogoljufane za svoje žulje, vendarle dopovedati, da je bilo vse njim v korist. Tako tolmačenje je v sedanjem času izrednega pomena, dasi ga ni mogoče imenovati drugače kot zelo predrzno gospodarsko demagogijo!

Sadna trgovina v Slovenskih goricah

Zastoj je povzročil sadjarjem precej škodo. Mnogo jesenskih jabolk je segnilo, vsled česar so jih predelali v jabolčnik, ker ni bilo več upanja za izvoz. Veliko bolj pa so oškodovani sadni trgovci, katerim se je v skladiščih sadje pokvarilo. Trgovci prodajajo ta zaležana jabolka, ki so jih nakupili kot namizna, po 2.80 in celo po 3 din. Za tržna in gospodarska jabolka po 1.50, 1 in 0.60 din za 1 kg. Zaradi tega sadni trgovci niso nič zaslužili, marveč nasprotno so ogromno zgubili. Trgovci in sadjarje je v zadnjem času zaskrbelo, ko so zvedeli, da misli Nemčija izvoz naših jabolk znatno zmanjšati in zahteva le prvovrstno blago. Sadni trgovci plačujejo sedaj prvovrstna namizna jabolka kanade po 2 do 2.50 din, ostale rdeče in bele sorte, bobovec, mošankar itd. po 1.30, 1.50 in 1.80 din, raznovrstna gospodarska jabolka pa po 50 par, tržna 1 din kilogram. Pri tem ponovnem nakupovanju in izvažanju je postalo tudi precej živahno na železniških postajah v Gornji Radgoni in Pesnici, kjer dnevno nakladajo več vagonov blaga, namenjenega v Nemčijo. Vsekakor pa sadna trgovina še ni na oni višini ko prve tedne sadne sezone. Sedaj izvažajo samo nekateri trgovci, ki so si še obdržali

boljše zveze z inozemskimi odjemalci-trgovci.

g. Sejmi 22. oktobra: Brežice, Celje, Trbovlje, Dramlje.

g. Konkurzi in prisilne poravnave. V dobi od 1. do 15. oktobra je bila v Sloveniji razglašena 1 prisilna poravnava izven konkurza, končano je bilo 1 konkurzno postopanje, potrjeni pa sta bili 2 prisilni poravnavi.

g. Za gradnjo železniške proge Črnomelj-Vrbovsko je bilo že več licitacij. Na prvi dve licitaciji 7. in 10. septembra se ni javil noben ponudnik. Pri ponovni licitaciji 12. in 14. t. m. so se javili 3 ponudniki, med njimi z najnižjo ponudbo podjetje »Jelšingrad« za 22.2 milijona din (za 1. odsek proge), dočim je znašal uradni proračun samo 16 milijonov din. Najnižjo ponudbo je postavila tvrdka »Jelšingrad« tudi za 5. odsek. Vendar pa je vprašanje ali bosta ti dve ponudbi odobreni, ker namreč znatno presegata uradni proračun.

g. Za plačevanje uvoznega blaga v naprej bodo morali uvozniki vlagati prošnje samo preko pooblaščenih zavodov, ki bodo šele nato dostavili te prošnje Narodni banki. Prošnje je treba opremiti

z nekaterimi podatki kot n. pr. količina uvoženega blaga, letna normalna poraba surovin itd.

g. Mednarodni kongres za kmetijski kredit je bil te dni v Neaplju; med 30 delegati je našo državo zastopal dr. Vl. Murko.

g. Trgovinska pogajanja med Grčijo in našo državo so je dni pričela v Atenah. Na konferenci se bo reševalo predvsem vprašanje plačilnega prometa.

g. Nova delniška družba »Jabran« je bila ustanovljena v Beogradu. Glavnica 2 milijona din. Bavila se bo z lesno industrijo in trgovino.

Sport

Jugoslovanski nogomet spada v drugi evropski razred

Švicarski sportni dnevnik »Sport« v Curihu je priredil anketo, čije namen je bil klasificirati evropske nogometne nacionalne ekipe na podlagi rezultatov, doseženih v l. 1938. Jugoslovanski nogomet, ki v letošnjem letu ne beleži takšnih rezultatov v mednarodnih tekmovanjih kakor prej, spada po mnenju curiškega lista v drugi evropski razred.

Evropske nacionalne zveze so razdeljene v dva razreda, v prvem je 10 narodov, v drugem pa 13. Pri sestavljanju te lestvice so bili izvzeti Anglija, Škotska, Wales in Irsko, ki niso včlanjeni v FIFA ter so letos jako malo igrali s kontinentalnimi reprezentancami. Vrstni red v prvem razredu je sledeči: 1. Italija, 2. Madžarska, 3. Švica, 4. Češkoslovaška,

Borzna poročila

DEVIZE. Ljubljana. Amsterdam 2386.66—2401.26, Berlin 1755.52—1769.40, Bruselj 740.45—745.51, Curih 996.45—1003.52, London 208.96—211.02, New York 4348.50—4384.81, Pariz 116.87—118.30, Praga 150.93—152.04, Trst 229.95—233.03.

EFEKTI. Zagreb. Drž. popirji: vojna škoda 467—468, 4% agrarji 60 bl., 4% sev. agrarji 59.50 bl., 6% begl. obv. 90 bl., 6% dalm. agrarji 88—89, 7% stab. pos. 97—97.50, 7% inv. pos. 99.50 bl., 7% Blair 90—91.50, 8% Blair 96—98.50. Delnice: PAB 225 bl., Trbovlje 190 bl., Narodna šumska 20 bl., Jadranska 350 d.

Razpis

zaključne medklubske kolesarske dirke SK Železničar v Mariboru, ki jo priredi dne 30. oktobra 1938, zvezano obenem s klubskim prvenstvom, na progi Maribor - Hajdina - Pragersko - Slov. Bistrica - Maribor. Dolžina proge je 65 km.

Start ob 8.30. uri pred stadionom SK Železničar v Mariboru ob Tržaški cesti. Cilj istotam. — Nagrade: I. pokal, II. in III. darilo, IV. in V. kolajne. Klubski prvak prejme posebno kolajno.

Pravico štarta imajo vsi pravilno verifrirani člani klubov, ki so včlanjeni v Kolesarski zvezi kraljevine Jugoslavije s pravilno verifrirano licenco za leto 1938. Prijavnina znaša din 10.— za dirkača.

Prijave sprejema SK Železničar v Mariboru, stadion ob Tržaški cesti, najpozneje do pol ure pred startom. Tam se dobijo tudi podrobnejša pojasnila.

V slučaju slabega vremena se dirka preloži na 6. november 1938.

s. Prvenstveno tekmo ČSK-Železničar bo sodil ss. g. Veble (Vrhovnik) po sporazumu klubov.

s. Poverjeništvu SOLNP-a v Mariboru

(službeno): Delegiranje za 23. X. Ptuj-Drava ss. g. Bergant, Drava —? ss. g. Špat. Delegiranje za event. lokalne tekme bo objavljeno jutri.

s. Predsednik Zagrebškega nogometnega podsaveza g. Berger se bo baje umaknil v prihodnjih dneh iz aktivnega sportnega življenja.

s. V nedeljo se bo nadaljeval prekinjeni občni zbor Zagrebškega nogometnega podsaveza.

s. Sedmo kolo ligaškega prvenstva se bo odigralo v nedeljo, in sicer so na sporedu sledeče tekme: v Beogradu Jedinstvo—BASK in BSK—Jugoslavija, v Zagrebu Gradjanski—Sparta, v Splitu Hajduk—HASK, v Sarajevu Slavija (S)—Slavija (V), v Skoplju pa Gradjanski (S)—Ljubljana. Pričenši z nedeljo se bodo igrale tekme ob 14.45, predtekme pa ob 13. uri.

Šah

Š. V semifinalu prvenstva angleških grofij je Surrey premagala Leicestershire z 10.5 : 5.5. Med znanimi angleškimi igralci so remizirali Golombek in Lenton ter Alexander in Lovell.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

55

Zgodba mojega življenja

Moj ženin je bil prevzet in vesel, da mi je mogel pokazati svojo domačo hišo in vse kottičke, ki so mu bili dragi. Ugajalo mu je očito tudi to, da je pokazal svojo nevesto vsem, ki so kakor koli spadali k temu domu, visokim in nizkim. Toda kljub temu, da je bil srečen, sem vendarle opazila, da ga mori bol, da postaja v domači hiši samo še gost in da bo moral v kratkem zopet zapustiti svojo domovino, da si ustvari novo v daljni tuji deželi.

O Romuniji je govoril kakor šolar med počitnicami o šoli. Njegovi negotovi opisi so izdajali neko noto nesvobodnosti in prisiljenosti. Določnosti iz njih nisem mogla razbrati, ker bilo je vse samo neko rahlo namigovanje. Kaj je bilo tisto, na kar me je hotel privesti? Ali ni bil tam tako svoboden kakor doma? Ali ni bila Romunija lépa dežela poezije in romantike? Kadar je govoril o njej, se je budil v meni neki nemir s svarilom. Ali bo težko živeti v tisti daljni deželi? In v vsem njegovem pripovedovanju se je pojavljalo vedno le »stric«. Zdelo se je, da je v jedru vsakega načrta in na koncu vsake poti: bilo je, kakor da podpisuje vsako podobo. Morda je on ustvarjal temno ozadje Nandovih boječih pogovorov?

V nekaj dneh bi moral priti tudi »stric«, da vidi nevesto svojega nečaka.

Srečnih dni ni mogoče pregovoriti, da bi obstali. Poteklo jih je le nekaj v družbi teh prijaznih ljudi, ki so se vsi trudili, da bi me osrečili, ko se je že približalo z bojaznijo pričakovano jutro tistega dne, ko je

bil napovedan »stričev« prihod.

Vsi v gradu so se oblekli v najboljše oblačila. Mama je natanko določila, kako moramo biti oblečeni in je prišla sama nadzirat, ali se je vse izvršilo tako, kakor je odredila. Čutili smo, da je tudi ona nekoliko nervozna in vznemirjena. Toda hotela nas je opogumiti in pomiriti.

Tudi mestece samo je bilo slavnostno okrašeno. Slišali smo posamezne godbe, ki so prihajale iz različnih smeri in udarjajoče korake po tlaku. Ko sem stopila k oknu in pogledala ven, sem zagledala romunsko zastavo. Prvič v svojem življenju: modro, rumeno, rdečo — tri barve, ki so me potem vedno spremljale skozi vso bodočnost.

Zbrali smo se vsi na mali železniški postaji. Nando je prišel v svoji romunski vojaški uniformi. Bil je zelo nervozen, a tudi zelo nežen. Še dandanes čutim boječ trepet njegovih dolgih prstov na svoji roki. Imel je lepe roke, kakor njegova mati in kakor ona v njih nekaj tipajočega. Pogledala sva se, in njegov smehljaj mi je hotel dati poguma, toda v njegovih očeh sem videla namesto tega zopet ono čudno bojazneno... Počasi je privozil vlak na postajo...

»Stric« je bil tu! Prvi utis me je malo razočaral. Videla sem več njegovih slik, na katerih mu je dajal njegov strogi obraz s črno brado in predirnimi pogledom dostojanstveni in imponirajoči izgled. Tedaj pa sem spoznala, da je komaj srednje velik. Njegove noge so tičale v škornjih z debelimi podplati in stale trdno na tleh. Čisto v nasprotju s svojim nervozno-ljubeznivim bratom, Nandovim očetom, je bil skoraj pretirano miren in vase zaprt. Gibal se je počasi in dostojanstveno kakor človek, ki je vajen vladati nad seboj in nad drugimi. S svojimi naokoli begajočimi,

včasih krvavo podplutimi očmi, je mogel opazovati vse okoli sebe, ne da bi premaknil glavo. Budil je občutek, kakor da so njegove oči polne bistrine prežetega orla.

Mama je imela več pogajanj s stricem Karlom in starši mojega ženina o poroki in mnogih stvareh, ki so bile z njo v zvezi: dogovorih, pogodbah, načrtih itd. Jaz seveda niti slutila nisem, da obstajajo še kakšna vprašanja in težkoče. Stara še ne sedemnajst let, sem popolnoma zaupala videzu, o katerem sem bila trdno prepričana, da je resnica.

Težavna je bila rešitev verskega vprašanja, ker papež ni hotel dovoliti, da bi bili najini otroci, ako bi se rodili, pravoslavni. Že Nandova poroka s protestantino je napela razmerje z Vatikanom. Bilo je treba postopati zelo taktčno, in kdo ve kakšna odposlanstva so bila vse potrebna, da se je sveta stolica vdala.

Druga težkoča se je pojavila v zvezi z željo stare mame kraljice, ki je hotela, da se kakor vse angleške princeze poročim tudi jaz v kapeli sv. Jurija v Windsorju. Kot britanski princezi bi bilo tudi meni zelo ljubo stopiti pred oltar v Angliji in v navzočnosti drage stare kraljice. Bilo bi to lepo slovo. Toda že dejstvo, da bi se morala poroka izvršiti v obeh, v katoliški in protestantski cerkvi, je povzročalo hude spore zaradi prednosti, ker ni hotela nobena biti zadnja. Nasledek tega je bil, da je bila na mojo veliko žalost poroka v Windsorju opuščena. Razmere na dvoru vojvode Ernsta pa so zopet onemogočale, da bi bila v Koburgu. Šele po večmesečnem razpravljanju je bil dosežen sporazum, da bo poroka v Sigmaringenu. Določena je bila na dan 10. januarja. Tri mesece poprej sem slavila svoj sedemnajsti rojstni dan.

»Dalje jutri.«

Sodišča

Dvakrat ukradena pšenica

Teško je kmečkemu fantu, ko se muči in gara ves teden, ob nedeljah pa nima niti za tobak in za četrto vina. Pa pobere včasih v kurniku par jajc, na gredi namesto lisice kokoš, iz kleti košaro krompirja, iz shrambe vrečko žita, da to vnovči. To še ni velik greh. Doma se ob odkritju da že nekako pobotati. Če v jeseni odneseš, boš stradal spomladi. Zato pa se dogaja, da neoporečen kmečki fant pogosto zaide na opolzko pot tatvine.

Dne 21. aprila letos je prijavila trgovka Osterc Minka v Beltincih orožnikom, da ji vidoma gine kup pšenice v skladišču, da je manjka že preko 2.500 kg v vrednosti okrog 5.000 din. Orožniki so neke noči postavili zasedo. Prišel je nekdo, a še pravočasno odnesel peete. Naslednjega dne so pa pozvali predse 25 letnega miz. pomočnika Peterko Alojza iz Beltincev in mu izprašali vest. V prvem hipu je tatvine radovoljno priznal in povedal za sotorilce. Poklicali so orožniki takoj še Peterko Štefana, 23 letnega poljskega delavca iz Beltincih, ki je ves prestrašen priznal svoje grehe in povedal tudi, da je ena skupina pri Osterčevi kradla in nosila ponoči na dvorišče Štefančeca Franca, trg. v Beltincih, ukradene vreče pšenice, druga skupina pa enkrat to ukradla in spravila v delavnici Peterke Alojza, naslednjega dne pa prodala Štefančecu. Kasneje zaslišani izdani so osumljenci 19 letni kmečki sin Glavač Štefan, 22-letni kmečki sin Balažič Avg., 20 letni kmečki sin Peterka Alojz, 19 letni kmečki sin Peterka Janez, vsi iz Beltincev, pa so se že znašli in se na zagovor pripravili. Tajili so vsi, kljub temu da jim je Peterka Štefan pred orožniki v obraz vrgel očitek, da nimajo korajže priznati svojega deleža greha, ko so pri tatvini le odnesli svoj delež dobička.

Državno tožilstvo je poleg imenovanih obtožilo tudi trgovca Štefančeca zaradi kupovanja ukradenih predmetov, ker so orožniki pri njem našli vreče, v kateri naj bi bili tatovi ukradeno pšenico prinesli k njemu in ki jo je Osterčeva spoznala za svojo.

V sredo so vsi stali pred senatom trojice okrožnega sodišča v Murski Soboti ter predsedniku Komotarju vztrajno dokazovali svoj alibi, čeprav so se tatvine vršile že od srede zime pa tja do odkritja v drugi polovici aprila. Štefančec pa je navajal v svojo obrambo stalno nakupovanje poljskih pridelkov od kogarkoli, ne vedoč, da kupuje ukradeno blago, glede najdene vreče, ki ga najbolj obtožuje, pa pravi, da izroča večkrat prinašalcem svoje vreče, da bi ne bilo treba blaga presipati, kar je v trgovini običaj in je mogoče, da se je taka vreča našla pri njem.

Sodišče je prve tri, ki so kradli pri Osterčevi, t. j. Peterko Alojza, Štefana in Balažiča Avgusta obsodilo vsakega na 6 mesecev strogega zapor, ostalo trojico, ki je samo ukradeno ukradla, pa vsakega po 3 mesece strogega zapor, Štefančeca pa oprostilo. Osterčeva bo morala za škodnino civilno tožiti.

Petek — črni dan za tatove

Danes so se zagovarjali pred malim kazenskim senatom sami taki nesrečniki, ki so prišli zato pred sodni stol, ker so v Mariboru ali v njegovi bližini in daljni okolici kaj malega pokradli. Sile niso nikjer napravili. Sodni reporter zaman išče po obtožnicah kakih gangsterskih podvigov in ameriških števil. Z žalostjo in obenem z veseljem v srcu ugotovi na koncu koncev, da Slovenija ni Amerika ali široki svet, in da je dobro, da ni. Naše razmere bodo ostale vedno, kakršne so bile — domače in naše. Zato se tudi reporter pomiri in nazadnje sklepe, da ne bo silil preko njih. Na sodišču najdete sploh dosti tipično naših malenkosti, ki nas na zunaj celo nekoliko karakterizirajo. So to predvsem tradicionalni in problematični poboji po bivšem Štajerskem, o katerih bo pa treba spregovoriti o priliki; kajti danes so na vrsti tatvine. Večina današnjih tatov je brez stalnega bivališča, tako, da jih je moralo sodišče pridržati v zaporih, ker bi jih drugače težko kje našli.

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.

Zanimivosti

„Vojna je polna lepot“

NAJNOVEJŠA PESNIŠKA ZBIRKA FUTURISTA MARINETTIJA.

Angleški tisk se je ukvarjal te dni z zadnjo zbirko stihov, ki jo je izdal znani italijanski futuristični pesnik Marinetti. To je ogromna debela knjiga, polna nekakšnih eksaltiranih besed, ki jih ekscentrični pesnik naziva poezijo. Marinetti je že preje dobil, od uradne italijanske kritike naziv »najtemperamentnejši pesnik fašizma«.

Londonski listi obdelujejo z ostro ironijo posamezne njegove najnovejše verzje. Naslov te zbirke je zvočen, pa tudi čeden, pač čisto v stilu Marinettijeve »poezije«: »Vojna je polna lepot«. Da navede-

mo vsebino samo ene pesmi iz te knjige.

»Vojna je polna lepot, ker ustvarja tip mašinskega človeka, dovršeno mehanično čudo, ki ga usoda veže k jeklenim tankom in avionom, sejočim smrtonosne bombe. Človek si je zagotovil diktaturo nad strojem. Vojna je prepolna lepot, ker ustvarja novo umetnost in povzroča strah in trepet pri šibkih ljudeh in strahopetcih, ki niso zreli za to, da bi se borili. — Vojna je polna lepot, ker se v njej pre-
raja moško telo in ker kristalizira v njej tudi žensko telo, ki v vojni dobiva še več svojega čara, lepote in bleska...«

Mravlje kot grobarji

AVSTRALSKI DOMORODCI POKOPAVAJO SVOJE MRTVECE V MRAVLJIŠČA.

Te dni se je vrnila britanska znanstvena ekspedicija s svojega večmesečnega potovanja po avstralskih pragozdovih. Udeleženci so zbrali ta čas zelo zanimivo gradivo o življenju in navadah domorodcev. Tu so znanstveniki videli marsikaj, o čemer doslej sploh še nič nismo vedeli. Največji vtis nanje pa je napravilo pokopavanje njihovih mrtvih.

S pesmijo in igranjem nosijo domorodci mrtvo, popolnoma nago telo do najbližjega mravljišča, kjer ga zakopljejo. Termiti začnejo takoj svoj posel in ko pridejo naslednji dan sorodniki spet k mravljišču, da bi opravili neke vrste spominsko svečanost, najdejo tam navadno samo še nekaj popolnoma oglodanih kosti, ki so ostale od mrtvega telesa.

DVA NOVA JUPITROVA MESECA ODKRITA.

Iz Kodanja prihaja senzacionalno poročilo, ki pravi, da se je ameriškem zvezdoslovcu S. B. Nicholsonu posrečilo odkriti v zvezdarni Mount-Wilson dva nova Jupitrova meseca. Odkril jih je fotografskim potom. Ta dva majhna meseca sta zelo slabo sveteči telesi. V katalog zvezd sta bila vpisana kot 10. in 11. Jupitrov mesec. Zdaj ima Jupiter torej 11 mesecev. Prve štiri so odkrili kmalu po iznajdbi daljnogleda zvezdarji Simon Maurius in Galilei, peti je bil odkrit leta 1892, šesti 1904, sedmi 1905, osmi 1908, devetega pa je odkril fotografskim potom isti S. B. Nicholson, ki je zdaj našel še dva spremljevalca mogočnega Jupitra.

ANDRE GIDE IN JAPONCI

Pisatelj André Gide je dobil nedavno iz Tokia zavoj dovršenih fotografij. Ko je posnetke s svojim založnikom natančneje pregledoval, sta bila oba močno presene-

čena. Nobenega dvoma ni bilo, da izvirajo slike iz filma, ki so ga Japonci napravili po romanu Andréja Gidea »Symphonie pastorale«. Bilo je jasno, da so Japonci napravili film, ne da bi si poprej preskrbeli avtorjevo dovoljenje ali pa vsaj založnikovo. Japonci so se zadovoljili samo s tem, da so avtorju izkazali svojo pozornost s pošiljko post factum. Zanimivo na stvari je, da so Japonci Gideovo delo v filmu precej spremenili. Junakinja romana Gertruda ne umre, temveč (v japonski predelavi kot Juki-ko, simbol dekleta, nedolžnega kakor sneg) jo reši profesor. Tako so rešili japonsko moralo, po kateri je rodbinski spor neopust.

× Visoke pete so povzročile smrt mlade Bolgarke Ane Bulharov, ki se je protijutru vračala s svojim možem z neke zabave domov. Po stopnicah je šel njen mož naprej, da bi odklenil vrata, hipoma

pa zasliši krik svoje žene in padec njenega telesa. Prihitel ji je na pomoč, pa je bilo že prepozno. Našel jo je z zlomljeno hrbtenico. Preiskava je dognala, da se je mlada žena z visoko peto zataknila za preprogo na stopnicah, pri čemer je izgubila ravnotežje in omahnila nazaj. Tako je izgubila življenje zaradi modne nesmiselnosti.

× Motorna vozila v Nemčiji. 1. julija letošnjega leta je bilo v Nemčiji vsega skupaj 3.364.503 motornih vozil. Od tega je največ motociklov (1.582.872), potem potniških avtomobilov (1.305.608), tovornih avtomobilov 54.943, traktorjev 17.541, avtobusov 20.792. Od navedenega števila je je pripadalo na bivšo Avstrijo 122.651 vozil. Od prejšnjega leta 1933 se je dvignilo število vozil za polnih 100 odstotkov. To je dokaz, da je življenjska ravnina v Nemčiji vedno višja in da je v Nemčiji mnogo več premožnih slojev kakor drugod.

× Po kozji stezi je došel na vrh ognjenika z avtomobilom neki Italijan, ki ga je zato rimski Touring Klub odlikoval kot posebne vrste rekorderja. Avtomobilist se je povzpel čisto na rob Etna, torej v višino 1888 metrov. Ta pot je težka celo za koze. Dolga je sicer samo sedem kilometrov, predstavlja pa najstrmejšo stezo, ki jo more prehoditi kolenjenik.

× Najstarejša Angležinja, ki ni nikoli videla morja, je umrla v 108. letu življenja. Londonski listi so mneja, da je bila najstarejša žena v Angliji. Čeprav je Anglija od vseh strani obdana z morjem in velja na svetu za eno najmočnejših pomorskih sil, ni ta Angležinja vse svoje življenje videla morja — razen seveda na fotografiji. Videla ga ni celo niti v kinu, kajti v kraju, kjer je živela, so kinopredstave zelo redke, ona pa še teh ni nikoli posečala.

× Kongres medicine v Ankari. Te dni je prišel v Ankari sedmi kongres narodne medicine, na katerem sodeluje 400 slovitih zdravnikov. Na kongresu je zasto pana tudi Jugoslavija.

× Film o italjski rasi. Skupina rimskih visokošolcev iz fašistične stranke bo napravila s sodelovanjem rimske univerze film »Italjska rasa 400 let pred Kristusom«.

Kaj je šef? — Šef je človek, ki je vedno v pisarni, kadar nas tam še ni, in ki ga nikoli ni tam, kadar pridemo pravočasno. (Anonymus.)

Razno

TOMAŽEVA ŽLINDRA 18%. vagonske pošiljke, franko va gon Ljubljana po 92 din za 100 kg; vsak nadaljnji odstotek 6 din. Kmetijska družba, Maribor, Melje, telefon 20-83. 1494

Inkaso

terjatev v tu in inozemstvu obavi uspešno

Ekonomist

dzo., Aleksandrova 12. Tel. 25-34.

VABILO NA TRGATEV

katero priredi godba gasilske čete Pekre v soboto, dne 22. oktobra, v gostilni Tomše. Vabi odbor. 2050

MORSKE RIBE

na razne načine pripravljene. Znano dobra domača kuhinja, izborna viško vino. Gostilna »Otok Vis«. 2078

Razmnoževanje

propagandnih pisem, reklamnih prospektov, cenikov itd. izvrši po najmodernejšem načinu

Prepisbiro

Aleksandrova 12. Tel. 25-34.

ZNIZANA CENA!

Govedina samo 6-8 din v Studencih, mesarija Maks Šerbec. 2110

ROBAUSOV SUHOR

v kvaliteti nedosegljiv! 1250

Posest

DVONADSTROPNA STANO-VANJSKA HIŠA

za 40.000 din naprodaj. Tezno, Čankarjeva 15, pri postaji. 2113

Prodaj

Radi odpotovanja takoj prodam

MALI TOVORNI AVTO znamke »Opel«, nosilnost 750 kg, cena din 12.000. Informacije da F. Pečnik, ekspedicija v Ptuj. 2066

PŠENICO IN JEČMEN

za seme, cvetlični med in jabolka oddaja Kmetijska družba, Melje 12. 1640

Stanovanje

SOBO oddam boljši gospodični. Koroska 10-I, Šober. 2098

STANOVANJE oddam. Soba, mala soba, kuhinja z vrtom. Studenci, Kralja Petra 10. 2081

OPREMLJENA SOBA z uporabo kopalnice se odda eni osebi. Vprašati Trubarjeva ul. 11-I. Ravno tam se sprodajo prvovrstna namizna jabolka, jabolčnik in sadni kis. 2112

Oddam veliko ali malo opremljeno, sončno

SOBO Strossmajerjeva ul. 28-II, vrata 9. 2090

Lokal

TRGOVSKI LOKAL s specerijsko opravlo ali brez nje, oddam takoj. Stritarjeva ul. 5. 2024

Službo dobi

Iščem pridno, pošteno in mlado

DEKLE ki je vajeno gospodinjstva in šivanja. Prednost imajo velike in čedne postavke. Völker, Ve trnjska 5, Maribor. 2105

IŠCEMO

zanesljive osebe, tudi ženske, ki imajo večje poznanje v raznih stanovitih, podjetne in odločne, za obisk po hišah in lokalih. Ponudbe pod šifro »Lep zaslužek« na upravo »Večernika«. 2071

PENZIONISTI.

agilni, zgovorni in zanesljivi, ki so imeli veliko opravka z ljudmi, lahko dobe lepo dnevno postransko zaposlitev z obiskovanjem strank. Ponudbe pod šifro »Dobro zaslužek« na upravo »Večernika«. 2072

INKASANTA

agilnega in ene ičnega, z lastnim kolesom in s kavicjo sprejemem. Ponudbe na upravo lista pod »Inkasanta«. 2069

UČENCA-(KO)

za trgovino z meš. blagom sprejemem. Pogoj s srednji šol. Vprašati Maribor, Po breška 46. 2102

ČEVLJARSKEGA POMOČNIKA

prejemem takoj za stalno službo Mihelak Franjo, Maribor, Koroska c. 43. 2082

AKVIZITERJE

za domačo zavarovalnico išče mo. Ugodna priložnost tudi za vpokojence. Ponudbe na upravo pod šifro: »Sigurna eksistenca«. 2080

MLAJŠE DEKLE

z znanjem šivanja in kuhanja se takoj sprejme. Vprašati se takoj klobučarstvo. Mari- Čančala, klobučarstvo. Mari- bor, Glavni trg 17. 2108

Službo išče

MESTO SLUGE

ali slučno želi 16-letni fant z 2 razredne meščanske šole. Franc Šilak, Korosčeva 39. 2107